

PROTOKOLL

fra møte i **Fylkesstyret i Trøndelag**

Møtedato	23.08.2023	Vår dato: Vår Dato
Møtetid	kl. 10:00	Utvalgssekretær Anne Kindseth Føll
Møtested	Scandic hotell, Hell	Telefon

Sak 22/00864

Som medlemmer møtte:

Petter Harald Kimo, Hanne Staverløkk, Gunnar Alstad, Torstein Næss, Camilla S. Johansen, Kjell Erik Berntsen, Arnt Ove Løvås, Andrea Murvold (1. vara), Laila Iren Veie (STBK), Malin Solberg (STBU)

Forfall:

Som varamedlem møtte:

Til behandling:

Vi hadde besøk av vår nye org.sjef Kari Frøseth som var med oss gjennom hele styremøte.

Faste saker 5/23 22/00865-5 23. august

Faste saker for styret i Trøndelag Bondelag:

- 1/2023 Godkjenning av innkalling og saksliste
Vedtak: Godkjent
- Fylkesstyret har bestemt at det skal være en evaluering av styremøtene i slutten av møtene. Kjell Erik ble den første som oppsummerte. Arnt Ove ble den som ble utfordret til neste møte for oppsummering.**
- 2/2023 Godkjenning av protokoller
- 10 mai
- 5. juni
Vedtak: Godkjent
- 3/2023 Referat fra faste utvalg og prosjekter
- 4/2023 Rapport fra fylkesstyret og fadderlag
- Fadderlagsrunde med lokallaga.
Tema: Årsmøtene i lokallaga og kommune og fylkestingsvalg
En kort orientering fra fylkesstyret
- Situasjonen for Nortura sine kyllingprodusenter i Trøndelag – orientering frå Arnt Ove
- 5/2023 Medlemsoversikt
Pr. 21/8-2023 8598 medlemmer
- Oversikt over P1, P2 og P3 medlemmer**
P1: 21/8 - 2022 – 3691 personlige medlemmer
P1: 21/8 - 2023 – 3666 personlige medlemmer
- P2: 21/8 - 2022 – 3708 bruksmedlemmer**
P2: 21/8 – 2023 – 3666 bruksmedlemmer

P3: 21/8 – 2022 – 1407 husstandsmedlemmer
P3: 21/8 – 2023 – 1378 husstandsmedlemmer

6/2023

Invitasjoner/møter/arrangement – Møteplan

August				
3. – 5.	Trøndersk Matfestival			
22.	AU møte i Norges Bondelag			
23. – 24.	Styremøte Norges Bondelag	Landbrukets Hus		
23.	Styremøte	Scandic hell, Stjørdal		
25. – 27.	Agrisjå 2023	Frigården, Stjørdal		
September				
13. – 14.	Sekretariatkonferansen		Alle ansatte	
18.	AU møte i Norges Bondelag, 13.00 -18.00			
19.	Styremøte i Norges Bondelag	Landbrukets hus		
20. – 21.	Lederkonferansen 2023			
28. -29.	Kurs for fylkestillsvalgte	Landbrukets Hus		
Oktober				
2.	Styremøte	?	Fylkesstyret/adm	
	Årsmøtene i lokallaga		Fylkesstyret/adm	
Uke 41, 10. -14.	HØSTFERIE			
18.	AU møte i Norges Bondelag, 10.00 – 16.00			
25. – 26.	Styremøte i Norges Bondelag	Landbrukets Hus		
November				
6.	Styremøte	Bøndernes hus, Trondheim, 10.00-17.00	Fylkesstyret og ansatte	
15. - 17.	Tema- og skattekurs	Røros	Anne	
22. - 24.	Tema- og skattekurs	Steinkjer	Brita	
30.	Ledermøte	Scandic hotel, Hell, 10.00 – 17.00	Lokallagsledere, fylkesstyret og ansatte	
Desember				
6. – 7.	Styremøte i Norges Bondelag	Landbrukets Hus		
8.	Styremøte	Digitalt?		Ser an behovet

- 7/2023 Media
- 8/2023 Fylkeskontoret informerer/orienterer
- Åpen Gard - Berit
 - Matfestivalen - Berit
 - Agrisjø – Leif
 - Bybonden - Berit
 - Kompetanse nettverk Trøndelag - lokalmat
- 9/2023 Rapport fra Bygdekvinnelag og Bygdeungdomslag
- **STBK**
Deltok på Matfestivalen
7. oktober arr. det Bygdestreif i Heim
16. oktober arr. Verdens Matvaredag
26-28 oktober arr. Det Oste VM i Trondheim, Sør- og Nord-Trøndelag Bygdekvinnelag deltar
 - **STBU**
Orienterte fra årsmøte i NBU. Godt årsmøte og gode vedtak ble gjennomført
Høstkurs arr. på Orkanger 29. sept -1. oktober på Bårdshaug Herregård
Nord-Trøndelag BU arr. høstkurs i 2024

Saker til behandling 31/23 22/00796-25 Høringsinnspill forvaltningsplan

Vedtak

Framlagte forslag til høringsuttalelse oversendes som innspill til ny forvaltningsplan for rovvilt i Rovviltregion 6

Saksutredning

Innledning

Gjennom de siste årene er det både blant befolkningen, blant politikere og fagfolk innenfor beredskapskompetanse gitt klare signaler om behov for økt matsikkerhet og selvforsyning. I dag produseres knapt 40 prosent av maten til egen befolkning på norske ressurser, og det er nødvendig å øke produksjonen til 50% hvis vi skal ha en trygg matvareberedskap. Det krever at vi utnytter ressursene våre produksjonsarealer optimalt, og dette innebærer utnyttelsen av utmarksarea. En trendutvikling, og påtrykk fra kostholds- og klimaeksperter, er det forventet at en større andel av det norske kostholdet baseres på vegetabiliske produkter. Dette betyr at arealer i områder som egner seg for matproduksjon til menneskeføde må denne produksjonen prioriteres, enten politisk eller gjennom prisdannelse. Det innebærer at kjøtt og melk i framtiden må produseres i områder der det ikke er klimamessig mulig å produsere matkorn, frukt og grønnsaker. Dette er områder som ofte grenser til utmarksområder, og hvor begrenset innmarksarealer kompenseres med bruk av utmarka. Vi ser i dette perspektivet en urovekkende trend at det stadig legges ned flere og flere bruk fordi rovviltsituasjonen gjør det umulig å ha dyr på utmarksbeite.

Trøndelag Bondelag mener at dette perspektivet får for liten oppmerksomhet i forvaltningsplanen, både i fokuset på forebyggende konfliktdependende tiltak, og som politisk signaler om hvordan rovviltpolitikken vil påvirke framtidig matvareberedskap.

3.3 Bestandsregulering

3. avsnitt side 8 og 9

«Når bestandene ligger over regionalt bestandsmål, og tiltak som lisensfelling og kvotejakt ikke gir tilfredsstillende resultat, mangler rovviltnemnda handlingsrom og ytterligere forvaltningstiltak. Rovviltnemnda tar derfor årlig initiativ ovenfor Miljødirektoratet, som har ansvar for å vurdere hvor og hvordan ekstraordinære uttak skal prioriteres. Det er Miljødirektoratet som har myndighet til å fatte vedtak om ekstraordinære uttak, men vurderingen skal skje i dialog med rovviltnemndene. Rovviltnemnda ønsker en tettere dialog med Miljødirektoratet om ekstraordinære uttak. Les mer om ekstraordinære uttak i kapittel 3.3.3».

Trøndelag Bondelag vil gi honnør til Rovviltnemnda for å ha fokus på hvordan rovviltnemnda har dialog med Miljødirektoratet i saker som omhandler ekstraordinære uttak. Bondelaget kunne imidlertid ønske seg en enda tydeligere konkretisering av hvilke forhold som rovviltnemnda mener bør utløse ekstraordinære uttak og/eller innsats fra SNO til oppfylling av lisenskvote. Vi mener derfor at teksten i forslag til revidert forvaltningsplan, 3. avsnitt side 8. og 9, bør suppleres på følgende måte: *Rovviltnemnda ønsker en tettere dialog med Miljødirektoratet om ekstraordinære tiltak og forutsetninger for disse.*

3.3.1 Lisensfelling

Gjennom flere år registrer Trøndelag Bondelag at det ikke har lyktes å fylle kvoten for lisensfelling på jerv. Dette har medført at jervebestanden er langt over bestandsmålet, og dette øker behovet for skadefelling og hi-uttak på våren for å redusere skadepotensialet på beitedyr. Trøndelag Bondelag mener at forvaltningsplanen burde inneholde eller åpne for en

tiltaksstrategi for hvordan en skal få jervebestanden ned på bestandsmålet og holde bestanden så nært bestandsmålet som mulig.

3.3.2 Kvotejakt

Trøndelag Bondelag støtter prinsippene for kvotejakt som blir beskrevet i forslaget til forvaltningsplan. Bondelaget vil imidlertid oppfordre rovviltnemnda til å være svært tydelig i sin faglige begrunnelse for den årlige kvotetildelingen. Når direktoratet hvert år gjør endringer i kvote skaper dette mistillit til forvaltningsregimet generelt, og som også rammer rovviltnemnda. Med enda tydeligere faglig begrunnelse og med bestandshistorikken vil det være krevende for direktoratet å gjøre endringer i kvotebestemmelsene som svekker mulighetene til uttak av kvoten.

4. Utmarksbeite i region 6 Midt-Norge

Trøndelag Bondelag mener det er behov for en forsterking i beskrivelsen av beitenæringas betydning regionalt og nasjonalt. I følge NIBIO sin rapport over ressursgrunnlaget for beiter har Midt-Norge en beiteressurs som kan romme langt flere beitedyr enn vi har i dag. For «gamle Nord-Trøndelag» dreier det seg om ressurser nok til fem ganger så mange beitedyr som vi har i dag. Setter vi dette inn i et perspektiv om matvareberedskap, økt selvforsyning klimavennlig matproduksjon er det problematisk at ikke dette synes å bli vektlagt nok i den helhetlige diskusjonen om hvordan vi skal sikre framtidig beitebruk.

Det vi ser i dag er at rovviltproblemene skaper usikkerhet om framtidig beitebruk i flere områder. Vi vil i dette bilde påpeke at flere av disse områdene allerede har en redusert landbruksproduksjon og dyrkajord som ikke lengre er i bruk. Ved avvikling av beitebruken vil dette få som konsekvens at ytterligere dyrkamark går ut av drift og etter hver gro igjen. Dette er et tap for lokalsamfunnet, men også en svekkelse av vår totale matvareberedskap her i landet. Vi vil tape produktive jordbruksarealer som raskt gror igjen, og vi taper kompetanse om optimal beitebruk som er en nedarvet kunnskap gjennom generasjoner.

5. Virkemidler og tiltak i rovviltforvaltningen

Trøndelag Bondelag registrerer at de aller fleste tiltak som anvises påfører dyreeier merarbeid og merkostnad. Så er det slik at det gis økonomisk kompensasjon for å dekke merkostnader, men merarbeid for de fleste i landbruket betyr mindre fritid. Det er ikke slik at det sitter kompetente folk rundt i bygdene som kan steppe inn på kort varsel og gjøre nødvendig arbeid på gården mens bonden er på fjellet og har tilsyn med dyra på beite. Det er heller ikke slik at en kan sende ut tilfeldig arbeidshjelp på fjellet i akutsituasjoner der det er registrert rovdyrangrep.

Trøndelag Bondelag er svært bekymret over arbeidsbelastningen og den mentale bekymringen som sliter på den enkelte brukerfamilie som har dyrene i områder som stadig får besøk av rovvilt. Vi mener forvaltningsmyndighetene her har et ansvar for å avhjelpe bøndernes behov for avlastning, spesielt i områder hvor problemene gjentar seg årlig. Vi foreslår at Rovviltnemnda i sin forvaltningsplan legger inn et årlig møte med beitenæringa og fagorganisasjonene like etter beitesesongen er avsluttet for å drøfte mulige prosjekter som Rovviltnemnda kan søke dekket av prosjektmidler fra Miljødirektoratet. Uten å forhåndsprosedere mulige prosjekter kan dette dreie seg om opplæring av personell som kan avlaste brukerfamilien med ekstraordinært tilsyn, flere kadaverhundekvipasjer som også kan bli brukt i situasjoner hvor det er behov for ekstraordinært tilsyn av beitedyras adferd. Vi ser også behov for å diskutere hvordan en kan øke interessen og muligheten for innsamling av DNA-prøver fra bjørn.

Trøndelag Bondelag slutter seg ellers til framlagte forslag med de presiseringer som er presisert av Rovviltnemnda etter styremøtet den 26.05.2023.

32/23 23/00314-2 Vurdering av mulig videreføring av konseptet Agri Stiklestad i regi av Trøndelag Bondelag

Vedtak

Trøndelag Bondelag mener det er viktig å gjennomføre årlige landbrukspolitiske debattmøter før jordbruksforhandlingene. Dette både for å fremme det landbrukspolitiske arbeidet i egne rekker og for å skape oppmerksomhet politisk og i media.

Styret ber administrasjonen jobbe videre med en modell for utvida samarbeid med lokallaga om selve arrangementet, både teknisk og økonomisk. Det legges en turnus hvor fylket deles inn i 3 eller 4 områder, og hvor arrangementet gjennomføres i samarbeid med lokallaga i den enkelte region hvert 3./4. år. Dette vil styrke samarbeidet mellom lokallaga og fylkeslaget, og ikke minst vil det synliggjøre fylkeslagets tilstedeværelse i hele fylket. Dette er etterspurt i alle fall i fra Namdalen, og oppfattes å være viktig etter at vi ble slått sammen til Trøndelag fylke.

Forslag til modell må være klar til ledermøtet i Trøndelag Bondelag.

Saksutredning

Verdal Bondelag har de to siste årene vært hovedarrangør av Agri Stiklestad. Trøndelag Bondelag og en rekke lokallag i Innherredsregionen har vært medarrangører, og har også bidratt i form av økonomiske tilskudd til arrangementet. I 2022 innvilget Trøndelag Bondelag 50 000 kr i tilskudd, i år innvilget vi 25 000 kr.

I forbindelse med styresaken om økonomisk tilskudd i vår, ble det av Verdal Bondelag gjort klart at lokallaget ikke på ny ville ta hovedansvaret for et slikt storarrangement. En rekke andre lokallag har også stilt spørsmål ved at Trøndelag Bondelag ikke har tatt hovedansvaret for dette arrangementet. De har signalisert at et slikt regionalt landbrukspolitisk møte før jordbruksforhandlingene naturlig hører til på fylkesnivået i Bondelaget.

Med bakgrunn i dette ba fylkestyret administrasjonen om en egen styresak for å avklare Trøndelag Bondelags eventuelle videre engasjement i et slikt landbrukspolitisk debattmøte.

Det første styret må ta stilling til er om det er behov for et slikt arrangement på denne tiden av året. Det har tidligere vært tradisjon for at Trøndelag Bondelag mer eller mindre regelmessig har gjennomført landbrukspolitiske møter/debatter før jordbruksforhandlingene. Dette har vært en viktig oppkjøring regionalt mot jordbruksforhandlingene, og har satt dagsorden både i egen organisasjon og ikke minst politisk. Arrangementet gir Bondelaget en talerstol.

Det lå opprinnelig i planene å arrangere et slikt møte også for 2 år siden, men da det etter hvert ble kjent at Verdal Bondelag jobba med et stort landbrukspolitisk debattmøte, så ble fylkeslagets planer lagt på is. Vurderingen var at en ikke ville stoppe initiativet fra lokallaga, og at det ikke var hensiktsmessig å gjennomføre to konkurrerende arrangement. TBL ble derfor med som medfinansør og medarrangør. Den samme modellen ble gjennomført i 2023.

Det har imidlertid vært noe utfordrende å ikke stå som hovedarrangør, særlig med tanke på det å ha kontroll på både innhold og gjennomføring av arrangementet. Debattene de to siste årene har hatt elementer som nok ville ha blitt endret hvis fylkeslaget var ansvarlig. I tillegg har det vært tett samarbeid med Bonde- og Småbrukarlaget på lokallagsnivå. Et slikt arrangement i regi av Trøndelag Bondelag bør være et rent Bondelagsarrangement.

Det er helt på det rene at det isolert sett er viktig å gjennomføre et landbrukspolitisk debattmøte i en eller annen form før de årlige jordbruksforhandlingene. Det engasjerer bredt, og er en effektiv måte å involvere medlemsmassen i vårt arbeid opp mot forhandlingene. Det setter også dagsorden politisk og i media. Et landbrukspolitisk debattmøte er dermed et effektivt tiltak for å

synliggjøre behovet for inntektsløft og det politiske ansvaret for videre utvikling av Trøndersk jordbruk.

Med de økonomiske rammene Trøndelag Bondelag har å rutte med, jf sak om foreløpig regnskapsoversikt, er det imidlertid i utgangspunktet ikke rom for å ta inn kostnaden med å gjennomføre et slikt møte. I alle fall ikke uten en strengere prioritering av andre poster i budsjettet. Det er uheldig.

Dersom en likevel mener det er nødvendig å gjennomføre debattene, så må vi finne en modell for finansiering. Regnskapsoversikten fra AgriStiklestad 2023 viser en kostnad på selve debattmøtet på kveld på 71 000 kroner. Det var omkring 280 deltakere.

Det som kan være en mulighet er å videreføre modellen fra AgriStiklestad, hvor fylkeslaget går inn som hovedarrangør, og at vi innleder samarbeid med lokallaga i et avgrensa geografisk område både om arrangementet og finansiering. Det vil da være naturlig å legge opp til en rundgang i fylket om hvor en gjennomfører arrangementet det enkelte året. For eksempel at en deler fylket i 3 deler, og at en landbrukspolitisk debatt de ambulerer mellom de tre fra år til år. For eksempel sør, midt og nord i Trøndelag. Alternativt en firedeling. Lokallagene inviteres da med i en slik turnus. Det vil også være en bra måte å synliggjøre fylkestyrets arbeid i hele fylket.

Vi vet at de har jobba med planer om et «AgriStiklestad» også i Namdalen. Dette fordi de ser behov for å synliggjøre egen region i den landbrukspolitiske diskusjonen. I tillegg er det gjennomført landbrukspolitiske møter både i Oppdalsregionen og lenger vest i sørdelen av fylket. Det betyr at det lokale initiativet er der allerede. Med en omforent deling av kostnader, vil det da etter fylkeskontorets vurdering være mulig å gjennomføre årlige landbrukspolitiske debattmøter, innenfor en begrensa budsjetttramme for fylkeslagets del. I 2023 har som nevnt fylkeslaget innvilga 25 000 kroner i tilskudd til AgriStiklestad. Hvis vi forutsetter at et årlig arrangement kan gjennomføres med et budsjett på 75 000 kroner, og fylkeslaget tar 30 000 kroner av dette, så vil det ved en deling av fylket i 4 områder (15 lokallag pr år) bli ca 3000 kroner pr lokallag å bidra med hvert 4. år.

Dersom fylkestyret mener vi skal jobbe videre med en slik modell for gjennomføring og finansiering, må det inngå som grunnlag for den kommende prosessen med budsjett for 2024, samt at det må informeres om i ledersamlinga i høst og tas høyde for i arbeidet med ny strategisk plan.

33/23 23/00457-2 Trøndelag Bondelag - Evaluering av årsmøtet i Norges Bondelag 2023

Vedtak

Evalueringen av årsmøtet i Norges Bondelag 2023 tas til etterretning, med de anmerkninger som framkom under styrebehandlingen.

Saksutredning

Årsmøtet i Norges Bondelag gikk av stabelen 14.-15. juni 2023.

Representantskapet ble gjennomført 13. juni. Fylkesleder, nestleder og organisasjonssjef deltok på Representantskapet.

Trøndelag Bondelag deltok aktivt i årsmøtet, og hadde fylt alle Trøndelag sine utsendingsplasser i møtet. Vi benyttet hele varautsendingslista i løpet av møtet. Møtet foregikk på Lillestrøm, som letta reise ned til årsmøtet betraktelig sammenlignet med når møtene har foregått på Lillehammer.

Vi har ikke innhentet evalueringssvarene fra Questbackundersøkelsen som er gjennomført etter møtet, men baserer saksdokumentet på det som kom opp undervegs i møtet. Stemningen blant de trønderske utsendingene var god. Det ble holdt innlegg om Melk og rekruttering, velferdsordninger og produksjonsregulering på egg.

Årsmøtet var preget av topptunge politiske besøk, med både statsminister Jonas Gahr Støre og Landbruks- og matminister Sandra Borch.

I og med at statsrådsbesøkene tok tid, ble det relativt sett lite tid til generaldebatt. Dette ble et problem, og det ble også reagert over at mye av den gjenstående tida til debatt ble bruk av fylkesledere og styremedlemmer i NB. Hvem som holder innlegg fra fylkeslagene, må egentlig det enkelte fylkeslag avgjøre, og fra Trøndelags delegasjon var det andre utsendinger enn fylkesleder som holdt innlegg. Den begrensede tida til generaldebatt må tillegges mye av skylda for dette, og det vil trolig bedre seg ved senere årsmøter. Det vurderes som veldig verdifullt at både statsministeren og Landbruks- og matministeren deltok. Det ble signalisert fra Regjeringen at nytt tallgrunnlag skal på plass før neste års jordbruksforhandlinger.

Det var god stemning i årsmøtet, selv om det helt åpenbart er noe fraksjonsvirksomhet. Det er stor utålmodighet opp mot både Bondelaget sentralt og politikerne omkring nytt tallgrunnlag og opptrappingsplan. Debatten viser også at det er ganske så sprikende tilnærming til hovedspørsmålet om nytt tallgrunnlag.

Det var tidvis spenning tilknyttet valget og benkeforslag. Men debatten var god, og i all hovedsak preget av respekt og åpen diskusjon.

Trøndelag Bondelag var veldig tilfreds med at Erlend Fiskum ble valgt inn som 1. vara til styret, med fagansvar rovvilt. Dette er svært viktig for jordbruksfylket Trøndelag. Fylkesleder Petter Harald Kimo holdt innlegg med støtte for Erlend Fiskum i årsmøtet.

Utsendingene fra fylkestyret bes komme med ytterligere kommentarer til evalueringen i styremøtet.

Det er grunn til å nevne at valgkomiteen var veldig godt forberedt både med instilling og gjennomføring av valget. Innstillingen var veldig godt begrunna, også fra talerstolen, og dette bidro til at valget foregikk ryddig og ordentlig.

Styret mener det er behov for en praktisk gjennomgang av systemet omkring utfylling og innsending av reiseregninger med utsendingene. Det ble ikke tid til noen egen gjennomgang av dette på årets utsendingsmøte.

Videre er det behov for strammere møteledelse I årsmøtet – særlig mht rammene omkring replikker og innlegg.

34/23 23/00509-1 Trøndelag - Årsmøte i lokallagene høsten 2023

Vedtak

Årsmøtene i lokallagene avholdes i tidsrommet 2. oktober til 31. oktober. Tilbakemeldinger fra lokallagene om årsmøtedatoer og tema går direkte til fylkeskontoret.

Diskusjoner i møte:

- Frist for lokallagene er satt til 25. september for å komme med ønske om besøk.
- Etter fristen blir det vurdert av administrasjonen om vi har kapasitet og økonomi å sende noen.
- De lokallagene som hadde besøk i fjor, blir ikke prioritert i år. Fylkesstyret prioriterer besøk til de lokallagene som har årsmøte før 1. november og har meldt ønske om besøk innen fristen.

Saksutredning

Administrasjonen sender ut informasjon til lokallagslederne for å minne om å starte planleggingen av årsmøtene.

Det vil ligge forslag på datoer for gjennomføring av årsmøte med frist for tilbakemelding på dato, tema og ønsker/ønsker ikke besøk.

Norges Bondelags lover sier at ordinært årsmøte i lokallagene skal avholdes innen 1. november hvert år.

- Årsmøtene innkalles av lokallagsstyret og kunngjøres til medlemmer med minst 14. dages varsel.
- Alle lokallagene skal velge leder, nestleder, sekretær, kasserer, verveansvarlig, skolekontakt, studieleder, politisk kontakt og jordvernkontakt. En og samme person kan ha flere oppgaver.
- Årsmøtene har vært gjennomført over samme mal i mange år med varierende oppmøte. Forslag på gjennomføring av årsmøte kan være å arrangere fjøsbesøk eller invitere eksterne foredragsholdere med aktuelle tema. Dette kan være et alternativ for å få flere til å møte opp.
- Invitere potensielle nye medlemmer for å bli med i felleskapet.

Forslag på aktuelle temaer for årsmøtene:

- Medlemspleie – nye medlemmer og Først i Tunet
- Jordvern
- Jordbruksforhandlingene 2023
- Aktuelle saker som rører seg
- Flere aktuelle temaer diskuteres i møte

Fylkesstyret/faddere og adm. følger opp lokallagene for å gjennomføre årsmøtene i 2022.

Legger ved fylketsstyrets evalueringen i 2022.

Evaluering av årsmøtene i lokallagene 2022:

- Årsmøtene i lokallagene 2023, bør diskuteres i fylkesstyret når det nye styret er på plass etter årsmøtet i Trøndelag Bondelag 2023
- Ser det kommer noen utfordringer når det nye fylkesstyret blir 2 mindre etter årsmøtet. Det er viktig å legge en god plan for dette videre.

35/23 23/00511-1 Trøndelag - Ledermøte 2023

Vedtak

Ledermøtet gjennomføres 30. november på Scandic hotell, Hell.

Diskusjon i styremøte:

Fylkesstyret bestemte at ledermøte til høsten blir kun 1 dag, 30. november. Dette ble avgjørelsen etter gjennomgang av regnskap og budsjett.

Oppstart av ledermøte kl. 10.00 og avslutter kl. 17.00.

Grovskisse av programmet:

- Velkommen v/fylkesleder
- Det blir kjørt prosess strategi og arbeidsplan 2024 – 2028.
- Aktuelle saker fra styremedlem? i Norges Bondelag
- Spørsmål og svar, debatt fra talerstolen
- Lokallagets time

AU diskuterer videre programmet og legger frem forslag for resten av fylkesstyret. Frist til styremøte 2. oktober.

Saksutredning

Ledermøtet i Trøndelag Bondelag er berammet til 30. november og 1. desember.

Møtet blir på Scandic hotell, Hell, kontrakt er allerede skrevet med hotellet.

Det er reservert til 80 personer.

En prisøkning på arrangementet fra vi hadde årsmøtet i mars. Ifølge hotellet er høsten (september – desember) høyere priser enn andre årstider. Det skyldes forespørsel og de har stor trafikk gjennom de siste månedene i året.

- Enkeltrom inkl. frokost kr. 1.190,-
- Dagpakke kr. 700,-
- Middag kr. 495,-

Dette utgjør en økning på kr. 635,- pr. person fra årsmøtet i mars. Avtalepriser er i henhold til Agriavtalen, som er 10 % på rom/frokost og dagpakke.

Det er planlagt på dag 1 (30.11) å kjøre prosess strategi og arbeidsplan 2024 – 2028. Astrid Skogseth er forespurt og takket ja til å kjøre denne prosessen på ledermøte. Dette må følges opp.

Forslag på program til dag 2 (1. desember)?
Skal det settes ned en arbeidsgruppe?

Det er ikke satt opp noen liste på hvem vi får besøk av fra Norges Bondelag. Mulig vi kan ytre et ønske på hvem fra styret i Norges Bondelag vi ønsker besøk av?

Møre og Romsdal hadde i fjor et ønske om å gjennomføre et ledermøte sammen med oss.

Det var ikke aktuelt i fjor, fordi de skulle feire 75 års jubileum.

De hadde et ønske om å planlegge et ledermøte sammen med oss i 2023. Meg bekjent så har det ikke vært noen henvendelser fra dem, og det er ikke sikkert det er aktuelt heller.

Forslag på kjøreplan, oppmøte 30. november fra kl. 09.30 med kaffe/noe å bite i.

- Møte starter kl. 10.00
- Lunsj kl. 13.00 (det er allerede spikret)
- Middag kl. 19.00 eller 19.30
- Oppstart 1. desember kl. 08.30
- Avslutter med lunsj kl. 13.00 (det er allerede spikret)

36/23 23/00512-1 Regnskapsrapport 2023 - pr. 9. august

Vedtak

Fylkesstyret i Trøndelag Bondelag tar fremlagte regnskapsrapport til etterretning.

Fylkesstyret er klar over at Trøndelag Bondelag har en stram økonomi resten av året 2023. Regnskapsrapporten pr. 15. august viser det.

Fylkesstyret ønsker følgende tiltak:

- Administrasjonen lager retningslinjer for bruken av fastgodtgjørelsen i fylkesstyret
- Deltakelse på Ta Grep kurs for fylkesstyret utsettes til 2024. I budsjettet for 2024 settes det av opplæringsmidler til Ta Grep kurs. Påmeldingsavgift kr. 33 000 pr. person.

Saksutredning

Administrasjonen legger frem regnskapet pr. 15.08.2023.

Drift regnskapet er sammenstilt med budsjett.

En kort oppsummering av det totale:

- **Sum inntekter kr. 3 133 637**
- Rammetilskudd kr. 2 365 000
- Støtte aktive lokallagsmidler kr. 709 287
- Deltaker.no – ung bonde samling kr. 59 350

Sum inntekter er summen av rammetilskudd, aktive lokallagsmidler og ung bonde samling.

- **Sum kostnader kr. 1 981 039**
Her ligger:
 - Honorarer foredrag/møter
 - Bilgodtgjørelse oppg. pliktig
 - Møtekostnader
 - Deltakerkostnader på møter/kurs/konferanse

Kostnadene kommer frem på en del av avdelingene.

Resultatet hittil i år viser at vi har kr. 1 152 598 å rutte med resten av året. Inne i det beløpet ligger aktive lokallagsmidler på kr. 709 287 og unge bønder kurs på kr. 57 198. Unge bønder-kurs er i utgangspunktet et null-regnskap, og er i vårt regnskap av praktiske grunner rundt deltaker.no som er en påmeldingstjeneste med online betaling.

Kr. 386 113 er det faktiske beløpet vi har å rutte med resten av året, da har jeg ikke tatt med fasthonoraret til fylkesstyret som utgjør kr. 150 000 for sept-des.

Det har vært diskutert om deltakelse på Ta Grep, mulig vi ikke har muligheter å sende noen på dette i år da budsjettet for opplæring allerede er overskredet?

Kommentarer på noen av avdelingene:

Avd 8207 – Trøndelag Styremøter/møter med fylkeslag

Budsjett kr. 500 000. Pr. 9. august har vi brukt kr. 517 922.

Noen forklaringer for at det er blitt slik:

- det har vært antall 3, 2 dagers samlinger
- 1 møte med Steg for Steg, og 2 andre styremøter – 1 dags møter
- Fastgodtgjørelse til 10 medlemmer etter årsmøtet
- Nytt fra 1. april er at all fastgodtgjørelse betales ut hver måned til 9 medlemmer. Nestleder og 3 person i AU dekkes av sine avdelinger – avd. 8204 og 8206
- Det har også vært noen info møter i styret som har vært nødvendige og det har også blitt skrevet møtegodtgjørelse på det.
- Møtekostnader som hotell/servering
- Bilgodtgjørelse oppg.pliktig, flybilletter
- Styremøte/utsendingsmøte 5. juni ligger også her, og alle årsmøteutsendingene som skal ha møtegodtgjørelse

Selv om styret er 2 mindre etter årsmøtet så får vi ikke noe effekt av det før neste år. Utgiftene MÅ ned, hvilket grep skal vi ta?

Når det gjelder fastgodtgjørelse, hva skal den dekke?

Kan det være møter som ikke krever vedtak?

Et viktig og effektivt tiltak er at det IKKE opp ekstra styremøter på TEAMS fremover, vi må faktisk rekke saklisten i de planlagte møtene og ikke skuve saker foran oss. Da bør evt sakene utsettes til neste møte!

Det er planlagt at vi skal ha 2 dagers styremøte både i oktober og november – trenger vi det?

Kostnad for 1 eller 2 dagers styremøter:

❖ **1 dags styremøte på evt Scandic hotell, Hell**

Dagpakken 700,- pr. person inkluderer: - Kaffe, te og Scandic water under møtet - pausebuffet på formiddagen - Lunsj og dessert - Lunsjen inkluderer kaffe, te og Scandic water - pausebuffet på ettermiddagen - Plenumssal, projektor, lerret/skjerm - Trådløst, gratis internettilgang på hele hotellet.

Sum for 10 styremedlemmer 7 000. Så kommer selvfølgelig møtegodtgjørelse i tillegg

2 600 x 10 = 26 000, + reise og bom.

Sum 1 dags styremøte 33 000 + reise og bom.

❖ **2 dagers styremøte (her har jeg lagt inn tallene for 2 dagers styre- og strategisamling vi hadde i april på Scandic Hell)**

Helpensjon inkluderer frokost og lunsj 1 750,- + middag 495,- og lunsj dag 2, 650,-. Til sammen 28 950 for 10 personer. **Så kommer selvfølgelig møte godtgjørelse på 52 000 i tillegg.**

Sum 2 dagers 80 950 + reise og bom.

Avd 8208 – Møter jmf tildelt fagområder

Budsjett kr. 60.000. Pr. 9. august er det brukt kr. 99 257.

- Bør ta en vurdering om nødvendigheten/nytten med å være med på alt av invitasjoner og ikke melde på flere enn nødvendig.

Avd 8209 - Opplæring

Budsjett kr. 90 000. Pr. 15. august er det brukt kr. 145 640.

- Her er det brukt kr. 43 322 på lønn og godtgjørelser. Honorar Steg for Steg kr. 51 478.
- Det har vært gjennomført organisasjonskurs/opplæring tillitsvalgte og styre- og Strategisamling for fylkesstyret.

Avd. 8211 – Årsmøtet

Budsjett kr. 250 000. Årsmøtet hadde en kostnad på kr. 430 909. Her har vi hatt et overforbruk på kr. 180 909.

- Møtegodtgjørelse og for beredelse til årsmøte kr. 60 305, gaver og honorar (Marianne Meløy) og bilgodtgjørelse kr. 32 000.
- Leie av SmartVote kr. 31 562
- Hotell regning kr 305 858

Avd. 8212 – Regionmøter

Budsjett kr. 50 000, brukt kr. 135 462

- Møtekostnader/servering kr. 72 593. Her har vi et forbedringspotensial i billigere løsninger for hvor vi arrangerer møtene, og kanskje hva som serveres!
- Godtgjørelse og bilgodtgjørelse kr. 63 000

Avd. 8236 - Agrisjå

Budsjett kr. 10 000, har allerede brukt kr. 23 367.

- Her vil vi få midler fra Norges Bondelag

Avd 8236 – Messer/stand

Budsjett kr. 5 000, brukt kr. 23 446

- Deltakerkostnader på Ta utdanning

De avdelingene som er nevnt ovenfor er jo de avdelingene som har budsjettsprekk.

Oversikt over avdelinger som har et positivt resultat:

• 8203 – fylkesleder	Budsjett 600 000, brukt 347 000
• 8206 AU	Budsjett 50 000, brukt 23 162
• 8210 Politiske møter	Budsjett 70 000, brukt 21 140

- 8213 Ledersamling

Budsjett 180 000. Her vil vi sikkert få en budsjettsprekk. Det er bestilt til 80 deltakere og prisen pr. person blir da 3 085,-, hvis alle skal ha overnatting/frokost + middag + 2 lunsjer. Det vil da bli 246 800.

1 dags ledermøte for 80 personer kr 56 000:
 Dagpakken 700,- pr. person inkluderer: - Kaffe, te og Scandic water under møtet - pausebuffet på formiddagen - Lunsj og dessert - Lunsjen inkluderer kaffe, te og Scandic water - pausebuffet på ettermiddagen - Plenumssal, projektor, lerret/skjerm - Trådløst, gratis internettilgang på hele hotellet.
- 8214 Valgnemd

Budsjett 80 000, brukt 18 911. Valgnemd må kontaktes for å legge en plan for møter utover høsten.
- 8217 Verveutvalget

Budsjett 10 000, ingen aktivitet i 2023
- 8218 Jordvern

Budsjett 40 000, brukt 11 027. Forventet forbruk utover Høsten 10 000!
- 8220 Potet, bær og grønt

Budsjett 20 000, brukt 1 483. Hva forventes utover høsten
- 8222 Prosess Strategi
Og arb.plan 2024-2028

Budsjett 60 000. Har vi skrevet kontrakt og forplikta oss til å bruke A. Skogseth? Kan vi gjennomføre dette selv?
- 8229 Årsmøter i lokallaga

Budsjett 75 000. Her må vi diskutere hvordan gjennomfører vi årsmøtene i år. Her kan vi spare en del med at lokallagene som hadde besøk i fjor ikke får besøk i år!
 For regnskapet i 2022 ble det brukt 104 432.
- 8231 Møter/aktivitet i lokallaga

Budsjett 20 000, brukt 19 976. Arrangement resten av året?
- 8232 Trøndelag Aksjoner

Budsjett 10 000, brukt 742.
- 8233 Unge bønder kurs

Budsjett 0, inntekt på 57 198 som kommer fra deltaker.no. Dette er et null-budsjett-opplegg, men noe usikker pga trå påmelding til samlinga. Arrangeres sammen med Felleskjøpet Agri, Nortura, TINE, Geno og Landkreditt.
- 8235 Matfestival

Budsjett 10 000, brukt 561. Forventet forbruk er 10 000 da .Vi betaler de lokallagene og ungdommene som sto på stand.
- 8240 Støtte andre

Budsjett 10 000, her har vi brukt å gi BK og BU 5 000 hver. Skal det gis støtte i år?
- 8260 Midt-Norsk Kornutvalg

Budsjett 20 000, brukt 7 381. Kornmøtene gjennomføres i desember, så her har vi muligheter til å ta grep.

37/23 23/00598-1 Retningslinjer for samhandling i Trøndelag Bondelags styre

Vedtak

Styret i Trøndelag Bondelag vedtar de forelagte retningslinjene for samhandling i Trøndelag Bondelag. Retningslinjene signeres av tillitsvalgte i fylkesstyret etter styremøtet.

Saksutredning

Med bakgrunn i de prosessene som har vært gjennomført i styret i Trøndelag Bondelag (Steg for steg), samt også de utfordringene en har hatt med å fungere godt som det styrende organ i Trøndelag Bondelag, har spørsmålet kommet opp om det er nødvendig å kreve at alle tillitsvalgte signerer taushetserklæring for å sikre en velfungerende behandling av saker i styret.

Dette spørsmålet ble sendt videre til Norges Bondelag for vurdering i vinter. De har vurdert spørsmålet på et generelt grunnlag, og har konkludert med at det ikke er hensiktsmessig å operere med noe i nærheten av krav om en formell taushetserklæring.

En taushetserklæring for styrer i Norges Bondelag kan ikke på generell basis løse utfordringer i styrer som ikke fungerer optimalt. Hvordan få til et godt styrearbeid bør løftes høyere på agendaen i organisasjonen. God organisasjonskultur og tillit må bygges over tid. Det er nødvendig å forsterke organisasjonsopplæringa for fylkestillitsvalgte på dette området. Valgkomiteene bør også i større grad legge vekt på hvordan styremedlemmer utøver sin rolle i sine vurderinger av sittende styremedlemmer.

Det kan være hensiktsmessig å utarbeide et sett med retningslinjer til bruk for både styret i Norges Bondelag og fylkesstyrene. Det kan gjerne signeres etter en gjennomgang, men det viktigste er prosessen og at det er enighet i styret om at retningslinjene gjelder for deres fylkesstyre.

Det å sørge for en tillitsbasert samhandling i styret og derigjennom god behandling av enkeltsaker i styret er med andre ord et ansvar som i utgangspunktet ligger til den enkelte tillitsvalgte og styret som kollegium. Det vurderes imidlertid som en og løsning at det enkelte styre vedtar retningslinjer for samhandling i styret, og at de tillitsvalgte signerer retningslinjene etter at det er behandlet.

Norges Bondelag har sendt over følgende forslag til retningslinjer:

Forslag til retningslinjer:

- Styrearbeidet i (_____ fylkeslag) skal være preget av tillit og fortrolighet mellom styremedlemmene. Styrets medlemmer skal opptre med respekt for hverandre og hverandres meninger.
- Norges Bondelags lover og (_____ fylkeslag) sin strategi- og handlingsplan ligger til grunn for vårt arbeid.
- Norges Bondelags etiske retningslinjer skal følges, og er gjennomgått og kjent for styrets medlemmer.

- Norges Bondelags retningslinjer ved varsel om brudd på dyrevelferd hos tillitsvalgte skal følges, og er gjennomgått og kjent for styrets medlemmer.
- Uenigheten forblir i styrerommet, vi snakker til hverandre og ikke om hverandre
- Som styremedlem er man lojal overfor beslutninger og vedtak som fattes. Dette innebærer at man ikke snakker ned vedtak etter at vedtak er fattet. Er man uenig, fremmes dette gjennom protokolltilførsel.
- Styreleder/fylkesleder er den som først og fremst skal uttale seg til pressen, dersom ikke annet er avtalt.
- Styreleder/fylkesleder skal være kjent med, og kunne stå inne for, uttalelser som styremedlemmer kommer med i media, når det gjøres i kraft av sitt verv.
- Styret møter forberedt til styremøter slik at det ikke brukes tid på gjennomgang av innhold av saksframlegg i styremøtet.
- Hvert enkelt styremedlem har ansvar for å bidra til at tidsbruk i styremøtene er innenfor oppsatte tidsrammer.
- Det er taushetsplikt rundt saker, der slikt kreves. Saker som krever fortrolighet er tydelig merket, og det skal ikke refereres fra saksbehandlingen. Sekretariatet innstiller på hvilke saker som skal være fortrolige.

Administrasjonen i TBL legger fram de samme retningslinjene for behandling i styremøte 23.08.23.

Retningslinjer for samhandling i Trøndelag Bondelags styre Vedtatt i styremøte 23.08.23

- *Styrearbeidet i Trøndelag Bondelag skal være preget av tillit og fortrolighet mellom styremedlemmene. Styrets medlemmer skal opptre med respekt for hverandre og hverandres meninger.*
- *Norges Bondelags lover og Trøndelag Bondelag sin strategi- og handlingsplan ligger til grunn for vårt arbeid.*
- *Norges Bondelags etiske retningslinjer skal følges, og er gjennomgått og kjent for styrets medlemmer.*
- *Norges Bondelags retningslinjer ved varsel om brudd på dyrevelferd hos tillitsvalgte skal følges, og er gjennomgått og kjent for styrets medlemmer.*
- *Uenigheten forblir i styrerommet, vi snakker til hverandre og ikke om hverandre*
- *Som styremedlem er man lojal overfor beslutninger og vedtak som fattes. Dette innebærer at man ikke snakker ned vedtak etter at vedtak er fattet. Er man uenig, fremmes dette gjennom protokolltilførsel.*
- *Styreleder/fylkesleder er den som først og fremst skal uttale seg til pressen, dersom ikke annet er avtalt.*
- *Styreleder/fylkesleder skal være kjent med, og kunne stå inne for, uttalelser som styremedlemmer kommer med i media, når det gjøres i kraft av sitt verv. • Styret møter forberedt til styremøter slik at det ikke brukes tid på gjennomgang av innhold av saksframlegg i styremøtet.*
- *Hvert enkelt styremedlem har ansvar for å bidra til at tidsbruk i styremøtene er innenfor oppsatte tidsrammer.*
- *Det er taushetsplikt rundt saker, der slikt kreves. Saker som krever fortrolighet er tydelig merket, og det skal ikke refereres fra saksbehandlingen. Sekretariatet innstiller på hvilke saker som skal være fortrolige*

Signatur tillitsvalgte i Trøndelag Bondelag:

38/23 22/00513-9 Høring dyrevelferdsmelding 3. runde

Vedtak

Fylkesstyret sender inn hørings svar på bakgrunn av innspill fra lokallaga, forslaget til Hanne og diskusjonen i styret.

Saksutredning

Fylkene har fått muligheten til å gi hørings svar i 3. høringsrunde i arbeidet med ny dyrevelferds melding. Fylkesstyret skal i denne saken gi svar via en Questback utsendt fra Norges Bondelag. Fristen er 16. august. I tillegg til skriftlig innspill, har fylkesstyrene også mulighet til å komme med muntlig innspill på innspillsmøte internt i Bondelaget 18. august.

Første høringsrunde hadde frist i september 2022. I forkant ble det sendt ut en spørreundersøkelse til alle medlemmer med husdyrproduksjon, samt at fylkeslagene sendte egne besvarelser på samme QB. Trøndelag Bondelag sitt svar ligger vedlagt denne saken.

Andre høringsrunde hadde frist i april i 2023, den gikk på status i form av produksjonsomfang i de ulike produksjonene, og lite på dyrevelferd konkret. Andre runde ble kun besvart fra sentralt hold.

8. juni i år deltok Norges Bondelag sammen med en rekke organisasjoner på et innspillsmøte hos Mat og Landbruksdepartementet, der hver organisasjon fikk holde sitt muntlige innspill. Bodhild Fjelltveit holdt Bondelagets innspill. <https://www.bondelaget.no/nyhetsarkiv/deltok-pa-innspillsrunde-til-dyrevelferds-meldingen>

22. juni arrangerte Norges Bondelag et webinar rundt temaet for landbrukets tillitsvalgte, og siste halvdel av webinarret var for Bondelagets tillitsvalgte. Dette webinarret ligger på Min side, og dere anbefales å lytte til dette.

QB som ble sendt til fylkene rett før ferien, har vi valgt å sende ut til lokallagene for at de skulle ha mulighet til å gi innspill. Tidspunktet er veldig uheldig i sommersesongen, men vi rår ikke over tidsløypa til departementet. Tre lokallag har sendt inn innspill innen satt frist (1. august); Verdal, Sandvollan og Soknedal. Disse ligger vedlagt saken.

Dere vil nok kjenne igjen en del av spørsmålene fra første høringsrunde, men nå ønskes det mer konkrete svar. Saksbehandler i Norges Bondelag er tydelig på at vi må ta skjea i egen hand og fortelle hvordan vi ønsker å ha det, slik at landbruket er med på å utvikle dyrevelferden, ikke sitte å vente på at andre utformer framtidige krav innen dyrevelferd. Legg spesielt merke til de to mulige strategiene i høringsbrevet.

Les høringsbrevet fra Norges Bondelag(under). Anbefaler også å lese innspillet som Norges Bondelag sendte inn i september i 2022 (link i høringsbrevet).

NB: Hanne har skrevet et forslag som gjør det enklere for dere å gjennomføre e-postbehandling av denne saken. Se vedlegg/dokument i Teams.

Vår saksbehandler
Anja Fyksen Lillehaug

Vår dato
01.06.2023
Deres dato

Vår referanse
21/00518-81
Deres referanse

Høring i fylkeslagene – 3. innspill til stortingsmelding om dyrevelferd

Landbruks- og matdepartementet har fått i oppdrag fra Stortinget å skrive en Stortingsmelding om dyrevelferd. Arbeidet med meldingen startet i 2022 etter et dokument 8-forslag fra Venstre, som endte med stortingsvedtak. Det har vært to innspillsrunder til meldinga; en innledende runde om innretning av meldingen (1.september 2022), og en runde om dagens status (30.april 2023). Dere finner Bondelagets innspill her: <https://www.bondelaget.no/hringsinnspill/innspill-til-dyrevelferdsmeldingen>

Mandatet for meldingsarbeidet er satt gjennom vedtak i Stortinget. I mandatet peker Stortingsflertallet ut noen klare «brennpunkter» som skal utredes gjennom meldingsarbeidet. I tillegg til Stortinget har også dyrevernorganisasjonene, Veterinærinstituttet og Norges Miljø og Biovitenskapelige Universitet (NMBU) i sine innspill pekt på «brennpunkter» de mener at ikke er akseptabelt nivå av velferd. Det er stor grad av sammenfall mellom «brennpunktene» fra dyrevernorganisasjonene på den ene siden og NMBU og Veterinærinstituttet på den andre. EU jobber på sin side med høye ambisjoner for nytt dyrevelferdsregelverk med bakgrunn i sine Farm to Fork- og Green Deal-strategier. EU har utarbeidet vitenskapelige uttalelser og konsekvensvurderinger av ulike tiltak. Publiserte dokumenter fra European Food Safety Authority (EFSA) (tilsvarer norske Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM)), og lekkasjer fra EU-kommisjonen tyder på at EU-regelverket kommer til å gå langt utover det som i dag er norsk regelverk på flere områder.

Mattilsynet har allerede foreslått store endringer i en fellesforskrift for storfe, småfe og svin. Denne er ikke på høring enda, men konsekvensutredning av åtte av de mest inngripende forslagene er nettopp ferdigstilt av Nibio. EU-regelverket for dyrevelferd kommer til å bli EØS-relevant og vil sette standarden også i Norge. Samtidig har Stortinget har pekt ut hvilke forhold ved dyrevelferden i landbruket de mener bør utvikles videre. Norsk landbruk må derfor forberede seg på at en frys av nåsituasjonen er ikke et realistisk alternativ for fremtidig dyrevelferdsnivå.

Det betyr at Bondelaget som organisasjon kan velge mellom to strategier i vårt innspill

1. Belyse ulike tiltak uten å tilråde og dermed i liten grad få innflytelse på hvilke endringer som kommer
2. Belyse og tilråde retningen for konkrete endringer, og dermed ha innflytelse på hvilke endringer som kommer

Landbruks- og matdepartementet inviterer til innspill om holdforskrifter

Landbruks og matdepartementet har invitert til innspill om der man utdyper og kommer med konkrete forslag til tiltak. Invitasjonen fra LMD finner dere her <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/innspillsmote-for-stortingsmelding-om-dyrevelferd-8.-juni/id2975882/>. Denne gang handler det om regelverk for hold av dyr, ikke generelle innspill om rammer og forutsetninger. Det blir likevel svært viktig at Bondelaget viser hvilke forutsetninger som må være på plass for at endringer skal være mulige å gjennomføre i praksis. Det blir også viktig å peke på målkonflikter.

Norges Bondelag deltar på innspillsmøtet 8.juni 2023. Det viktigste innspillet vårt er likevel det som gis skriftlig 15.september 2023. For å utforme Bondelagets skriftlige innspill ber vi om at fylkeslagene gjør egne vurderinger og uttaler seg. Fylkeslagene får internhøringen som questback. Questbacken finner dere her <https://response.questback.com/norgesbondelagbondelagetsse/dyrevelferdsmelding>.

Fristen for å svare på questbacken er 16. august.

I tillegg til skriftlig innspill fra fylkeslagene via questback, omfatter Bondelagets interne høringsprosess et fagwebinar og to digitale høringsmøter. På fagwebinaret vil Animalia presentere mulige tiltak for å videreutvikle dyrevelferd for svin, storfe, fjørfe og sau. Matprat vil bidra med innsikt i forbrukerpreferanser og hvordan næringas arbeid med dyrevelferdsmeldinga er en del av forbrukerkommunikasjonen. Bondelaget vil orientere om EUs dyrevelferdsarbeid. Fagwebinaret og første interne høringsmøte arrangeres 22. juni kl 10-14.30 på Teams. Det kommer egen kalenderinvitasjon til det digitale arrangementet.

Bondelaget har en koordinerende rolle i næringas arbeid med innspill til dyrevelferdsmeldinga. For å legge til rette for at landbruksorganisasjonene får tilgang til samme informasjon vil fagwebinaret være tilgjengelig for tillitsvalgte i andre landbruksorganisasjoner, samt for varemottakere. Arrangementet 22.juni deles derfor i to, der første del er felles mens andre del er et Bondelagsinternt innspillsmøte.

Tidsløypa for Bondelagets innspill til dyrevelferdsmeldinga blir som følger. De punktene som omfatter fylkene, er uthevet.

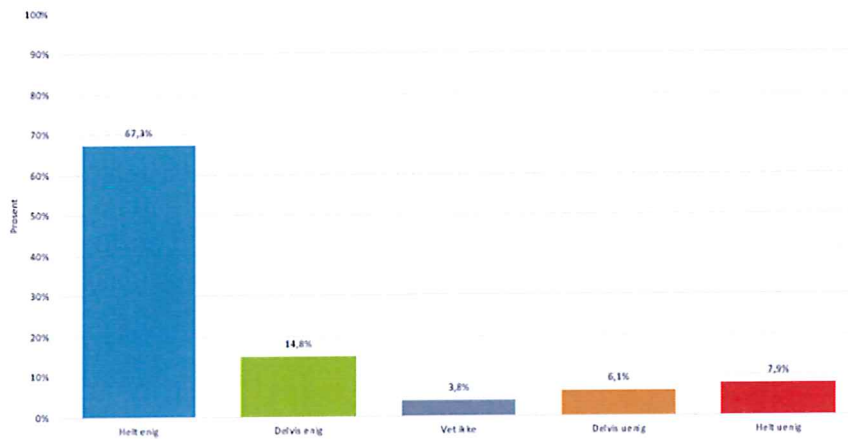
- **Informasjon om innspillet på organisasjonssjefmøtet 5.6**
- 8.6: Muntlig innspillsmøte i LMD
- **22.6 kl 10-14.30: Fagwebinar og internt innspillsmøte for fylkesstyrene**
- **16.8: Fylkeslagenes frist for å svar på questback**
- **18.8: Andre interne innspillsmøte med fylkesstyrene**
- 23.-24.8: Behandling av utkast til innspill til meldinga i styret i Norges Bondelag
- 25.8-15.9. Arbeid med å ferdigstille innspill etter styrebehandling. Leder og nestledere fastsetter endelig innspill.
- 15.9: innspill sendes til LMD

Questbacken til fylkene bygger på questbacken sommer 2022 og studieheftet 2023

Sommer 2022 sendte Bondelaget ut en questback til alle medlemmer med husdyrproduksjon. Questbacken fikk den gang ca 1 500 svar fra medlemmer. Det kom svært tydelig fram at våre medlemmer mener at dyrevelferd fremdeles skal være et konkurransefortrinn for norsk landbruk. Det kom også fram at bedre økonomi med mulighet til å gjøre investeringer tidligere, samt bedre balanse mellom arbeid og fritid ble vurdert av medlemmene som mest viktig for dyrevelferden. Derimot var det ikke mulig å konkludere med hvilke tiltak for hver produksjon medlemmene vurderer som de beste. Fritekstfeltene ble i stor grad brukt til å beskrive frustrasjon over økende dokumentasjonskrav og krav til drifta, kombinert med dårligere økonomi.

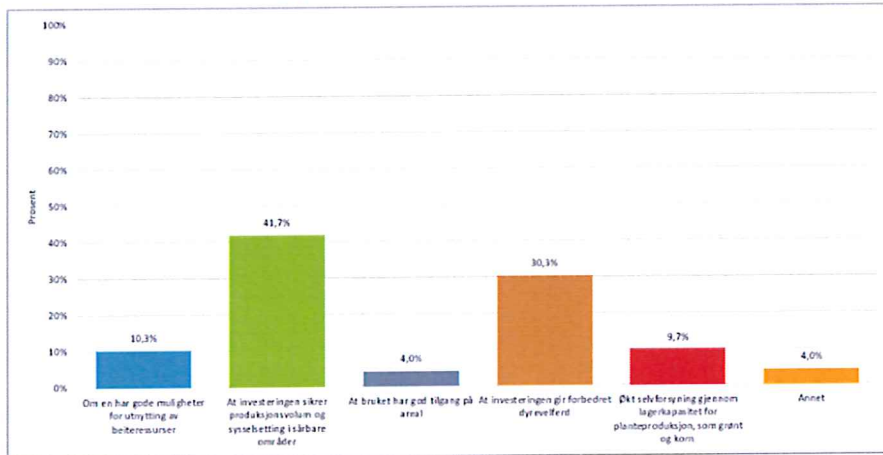
Også årets studiehefte til jordbruksforhandlingene spørsmål om dyrevelferd i landbruket. Spørsmålene var knyttet til investeringer og tilskudd. Lokallagene svarte som vist under. Også denne gang var også betydelig engasjement i fritekstfeltene. Særlig var det mange kommentarer til spørsmålet om dyrevelferdstilskudd. Kommentarene dro i alle retninger, og mange av med betydelig temperatur.

5.14. Investeringer knytta til nye regelverkskrav og/eller bedret dyrevelferd bør utløse høyere tilskuddsandel (%):

Powered by www.gjortvedbak.com - 22.01.2023 11:09

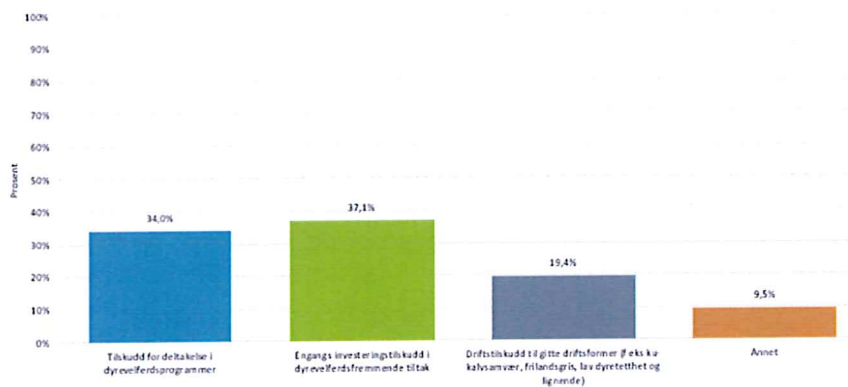
9. Hvilke andre kriterier bør vektlegges mer? (velg ett alternativ)

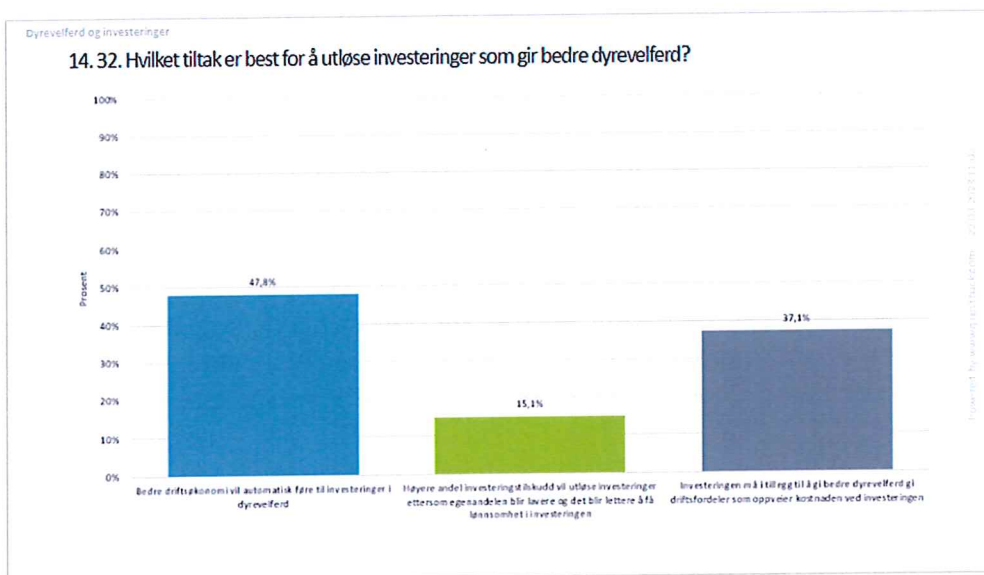
Powered by www.gjortvedbak.com - 22.01.2023 11:09

Dyrevelferd

12.31. Dersom det blir innført dyrevelferdstilskudd, hva er det best å gi tilskudd for?

Powered by www.gjortvedbak.com - 22.01.2023 11:09

Det ligger både risiko og muligheter i en dyrevelferdsmelding. Det er derfor viktig at fylkeslagene går inn i problemstillingene og, så langt det lar seg gjøre, tar stilling til ulike tiltak. Det blir senere opp til styret i Norges Bondelag å avgjøre i hvilken grad Bondelaget kan tilråde konkret retning for utvikling av dyrevelferd i Norge for hver enkelt produksjon. Det vil i alle tilfeller være Bondelagets oppgave å synliggjøre kostnader som må dekkes for at vi skal lykkes, og konsekvenser av å mislykkes.

Risikoen for landbruket og Bondelaget ved å ikke tilråde noe konkret, er at det blir som noen andre foreslår. Særlig gjelder dette når meldinga skal behandles i Stortinget. Det er viktig å huske at dagens regjering er en mindretallsregjering og Stortinget fant sammen gjennom uvante flertallskonstellasjoner under utformingen av mandatet. Jobben med dyrevelferdsmeldinga er derfor ikke ferdig når innspillet leveres 15. september. Det vil bli behov for å følge opp stortingspolitikere fra opposisjonen fra meldinga er ferdig skrevet frem til den er ferdig behandlet, og fylkenes bidrag blir viktige der.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Sigrun Pettersborg

Anja Fykse Lillehaug

Orienteringssaker

Saknr	Arkivsak	Tittel
4/23	23/00520-5	Orienteringssak - Veileder til matjordplaner i Trøndelag
5/23	23/00547-8	Orientering om re-signering av Trøndersk Matmanifest

Petter H. Kimo
Fylkesleder

Hanne Staverløkk
nestleder

Gunnar Alstad

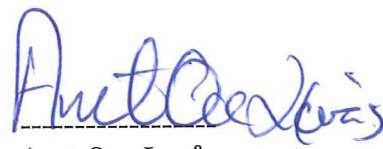
Torstein Næss

Camilla S. Johansen

Kjell Erik Berntsen

Arnt Ove Løvås

Andrea Murvold (1. vara)

Laila Iren Veie (STBK)

Malin Solberg (STBU)